

безпеки, а саме врахування впливу енергетичного фактора на економічну безпеку країни.

На нинішньому етапі економічного розвитку України ступінь відповідності галузей енергетичної інфраструктури вимогам енергетичної безпеки є неприпустимо низьким, що стає перешкодою на шляху стабілізації і розвитку усього економічного комплексу, і тому заходи по його підвищенню набувають першочергового значення.

Література

1. Шлемко В. Економічна безпека України: суність і напрямки забезпечення : моногр. / В. Шлемко, І. Бінько. — К. : НІСД, 1997. — 150 с.
2. Корецька С. О. Розвиток соціально-економічної інфраструктури / С. О. Корецька // Держава та

регіони. Серія «Економіка та підприємництво». — 2006. — № 1. — С. 121–126.

3. Хоменко Я. В. Тенденції системної трансформації ринкової інфраструктури в умовах глобалізації / Я. В. Хоменко // Прометей. — 2004. — № 1(13). — С. 131–134.

4. Ткач А. Інституціональні елементи ринкової інфраструктури / А. Ткач // Управління сучасним містом. — 2005. — № 1. — С. 43–50.

5. The right way to invest in infrastructure // McKinsey Quarterly. — 2009. — September.

6. Energy Dictionary / World Energy Council. — Paris, 1992. — 635 p.

7. BP Statistical Review of World Energy, 2010.

Надійшла до редакції 25.02.2011 р.

УДК 330.15:56(043.3)

Т. В. Ревко,

*канд. екон. наук,
доцент,*

*Державний інститут управління
та економіки водних ресурсів,
м. Київ*

СУТНІСТЬ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕТАПИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ВОДОГОСПОДАРСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Діяльність водогосподарсько-меліоративного комплексу характеризується необхідністю прийняття великої кількості управлінських рішень. Тому важливо в сучасних умовах гострого дефіциту бюджетних коштів, надати нового смислу сутності управлінського рішення, його ефективності та етапам прийняття.

Проблематика управлінських рішень широко представлена в наукових працях вітчизняних і закордонних вчених. Зокрема питання теорії і практики прийняття управлінських рішень вивчав В. М. Колпаков [1], методи прийняття управлінських рішень на засадах компромісного розв'язання досліджував І. Б. Олексів [2], Е. Кіхлер [3] зосередився на питаннях прийняття рішень в організаціях і психології праці й організаційної психології. Питання сутнісних характеристик управлінського рішення були в полі зору закордонних вчених Е. Frank Harrison, Monique A. Pelletier [4]. Розробляла управлінські рішення на прикладі конкретних організацій З. Авдошина [5, 6]. Методами та етапами прийняття управлінських рішень займався Ю. О. Барабаш [7].

Проте у існуючих напрацюваннях вчених відсутнє визначення сутності управлінського рішення бюджетної організації, ефективних управлінських рішень і етапів прийняття у водогосподарсько-меліоративному комплексі.

При написанні даної наукової роботи використувалися такі методи економічної науки, як абстрагування, індукція, дедукція, узагальнення.

Існують різні погляди вчених на визначення поняття управлінське рішення: Наведемо деякі з них.

Управлінське рішення — це момент в постійно поточному процесі оцінки різних можливостей для досягнення визначеної цілі [4].

Управлінське рішення — це закономірний результат діяльності керівника і реалізується у формі директивної цілеспрямованої дії на об'єкт управління [5].

Управлінське рішення — це акт цілеспрямованої зміни ситуації, вирішення проблеми, варіант впливу на систему і процеси, які в ній відбуваються [5].

Управлінське рішення — це продукт управлінської праці; розумової діяльності людини [7].

© Т. В. Ревко, 2011

Управлінське рішення.— це процес, що реалізується суб'єктом управління й визначає дії, спрямовані на вирішення поставленого завдання в наявній чи спроектованій ситуації [7].

Управлінське рішення — це спосіб постійного впливу керуючої підсистеми на керовану (суб'єкта на об'єкт управління), що веде до досягнення поставлених цілей [7].

Представлені визначення управлінського рішення справедливі, проте потребують певного доповнення особливостями діяльності бюджетних організацій.

Управлінське рішення бюджетної організації — це діяльність керівництва організації в межах бюджетного кодексу, яка не порушує засади бюджетної системи, її структуру, принципи, правові засади функціонування, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин і здійснюється відповідно до затвердженого кошторису доходів і видатків.

Важливо, щоб управлінські рішення, які приймаються, були максимально результативними. Тому визначимо, що таке ефективне управлінське рішення і чим воно характеризується.

Ефективність управлінських рішень визначається сукупністю показників, які свідчать про досягнення цілей організації, отримання визначених результатів її діяльності.

Вирізнять такі три групи показників ефективності управлінських рішень: економічна ефективність; якість і результативність праці; соціальна ефективність.

Показники економічної ефективності: дохід, ліквідність, управлінські витрати тощо.

Показники якості й результативності праці: якість послуги, продуктивність праці, співвідношення темпів росту продуктивності праці і заробітної плати, фонд оплати праці, середня заробітна плата, втрати робочого часу на 1 робітника (люд.дні), якість праці персоналу (бали або %).

Показники соціальної ефективності: плинність персоналу (відношення числа звільнених робітників до загальної чисельності персоналу), рівень трудової дисципліни (відношення числа випадків порушення трудової і виконавської дисципліни до загальної чисельності персоналу), співвідношення управлінського персоналу, робочих і службовців, рівномірність завантаженості персоналу, коефіцієнт трудової участі (КТУ) або вкладу (КТВ), соціально-психологічний клімат в колективі тощо [6].

Ефективність управлінських рішень у бюджетній організації визначається повнотою, якістю і вчасністю виконання заявлених завдань відповідно до наявних ресурсних можливостей. Для водогосподарських організацій перелік показників ефективності управлінських рішень є ширшим і обумовлюється особливим екологічним і соціальним ста-

тусом діяльності. Це показники суспільної та екологічної значущості.

До показників суспільної значущості віднесемо: стан впровадження басейнового управління водними ресурсами;

рівень захисту сільськогосподарських угідь і сільських населених пунктів від шкідливої дії вод; забезпеченість населення і галузей економіки якісною питною водою;

якість організації безпечного пропуску повеней і паводків;

стан водопостачання в населених пунктах, які користуються привізною та неякісною водою;

стан спорудження за сучасними ефективними технологіями протипаводкових і берегоукріплювальних об'єктів;

стан реконструкції та розвитку внутрішньогосподарських зрошувальних систем;

рівень розвитку та реконструкції систем водопостачання;

сприятливість інвестиційного клімату у водному господарстві;

рівень громадянської свідомості і відповідальності щодо охорони водних ресурсів;

стан обміну досвідом із раціонального використання і відтворення водних ресурсів;

якість взаємодії з природоохоронними органами і водокористувачами;

якість екологічної освіти стосовно проблематичної діяльності галузі водного господарства тощо.

До показників екологічної значущості належать: рівень використання меліоративних систем і меліорованих земель;

стан забезпечення експлуатаційної надійності водогосподарських систем і гідротехнічних споруд;

якість моніторингу поверхневих вод і меліорованих земель;

оптимізація водоспоживання і відтворення водних ресурсів;

стан захищеності водних ресурсів від забруднення та виснаження;

сталість розвитку водного господарства;

якість охорони джерел питного водопостачання;

стан відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму водних об'єктів;

підтримання належного санітарно-епідемічного рівня;

стан адаптації водогосподарської галузі до кліматичних змін тощо.

Управлінські рішення у водогосподарських організаціях спрямовані в основному на вирішення таких питань, як [8]:

антикорупційна діяльність;

співпраця з місцевими органами влади;

розробка програм розвитку водогосподарської галузі;

стан дотримання фінансової, бюджетної дисципліни, збереження та використання державного майна, здійснення внутрішнього фінансового контролю та усунення виявлених недоліків у роботі водогосподарських організацій;

забезпечення прав і свобод людини і громадянина;

дотримання законодавства з питань організаційної роботи та виконавської дисципліни;

розгляд кадрових питань (призначення, звільнення), нагородження працівників водогосподарських організацій.

На нашу думку, ефективні управлінські рішення у водогосподарсько-меліоративному комплексі це ті, які [9, 10]:

забезпечують першочергове направлення отриманих коштів державного бюджету на фінансування заходів першочергової необхідності;

забезпечують працездатність державних основних фондів;

сприяють дотриманню фінансової дисципліни; запобігають розкраданню і зберігають державне майно;

зміцнюють внутрішній фінансовий контроль; не допускають росту дебіторської і кредиторської заборгованостей;

сприяють дотриманню цільового та ефективного використання бюджетних коштів;

забезпечують збереження державного майна; не допускають виникнення не бюджетних зобов'язань;

активізують претензійно-позовну роботу щодо стягнення заборгованості за надані платні послуги;

забезпечують проведення навчання членів інвентаризаційних комісій і матеріально-відповідальних осіб з питань обліку, збереження й використання майна, проведення інвентаризацій;

забезпечують річні інвентаризації активів і пасивів балансу відповідно до вимог чинного законодавства;

посилюють контроль за станом розрахункової дисципліни та ефективним використанням державного майна;

не допускають і попереджують порушення бюджетного законодавства;

контролюють стан виконання фінансових планів;

сприяють пошуку замовників на додаткові обсяги роботи;

сприяють скороченню адміністративно-господарських і невиробничих витрат;

сприяють вигідній міжнародній співпраці та використанню міжнародної техніко-технологічної та фінансової допомоги для реалізації проектів водогосподарського спрямування;

сприяють реалізації інвестиційного забезпечення комплексного протипаводкового захисту потенційно небезпечних територій;

сприяють забезпеченню працездатності основних меліоративних фондів та іншого майна з метою якісного виконання покладених завдань і надання платних послуг (наприклад, поливи с/г культур);

сприяють виконанню взятих на себе бюджетних зобов'язань, поповненню спеціального фонду, ефективному використанню коштів тощо.

Щоб управлінські рішення були максимально ефективними, їх необхідно приймати за певною процедурою. Процес прийняття управлінських рішень складається із ряду послідовних етапів (рис. 1) [5].

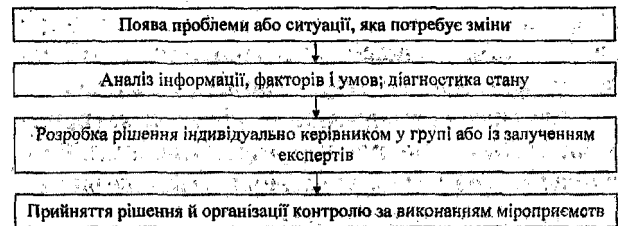

Рис. 1. Етапи прийняття управлінських рішень

Існує інше бачення етапів прийняття управлінських рішень (рис. 2) [7].

Рис. 2. Етапи прийняття управлінських рішень

Етапи прийняття управлінських рішень, які виділені окремими вченими, значно не відрізняються. Такий порядок може бути застосовуваний у бюджетній сфері. Проте, на нашу думку, доцільніше приймати управлінські рішення у водогосподарсько-меліоративному комплексі за такою послідовністю (рис. 3).

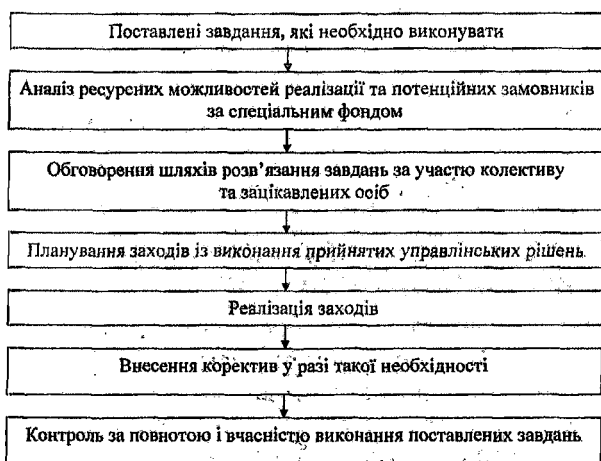

Рис. 3. Етапи прийняття управлінських рішень у водогосподарських організаціях

На нашу думку, саме за такої послідовності як-найкраще буде забезпечене виконання бюджетного законодавства, найбільшим чином буде врахована думка спеціалістів і зацікавлених осіб, дотримуватиметься принцип єдиноначальності. До того ж такий порядок відповідає вимогами управлінської науки.

Проведене наукове дослідження дозволило відслідкувати погляди науковців на визначення управлінського рішення та запропонувати власне бачення управлінського рішення в бюджетній сфері та його ефективність. Представлені показники ефективності управлінських рішень доповнені такими групами, як суспільна значущість і екологічна прийнятність. На основі аналізу діяльності водогосподарсько-меліоративного комплексу визначено найбільш ефективні управлінські рішення, які повністю відповідають визначеному авторському поняттю управлінського рішення бюджетної організації, а також запропоновано перелік етапів прийняття управлінських рішень у водогосподарсько-меліоративному комплексі.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку полягають у розширенні наведених показників ефективності та визначенні їхніх оптимальних значень.

Література

1. Колпаков В. М. Теория и практика принятия управленческих решений : учеб. пособ. / В. М. Колпаков. — К. : МАУП, 2000. — 256 с.
2. Олексів І. Б. Метод прийняття управлінських рішень на засадах компромісного розв'язання / І. Б. Олексів // Актуальні проблеми економіки. — 2004. — № 12 (42). — С. 142–149.
3. Кихлер Э. Принятие решений в организациях. Психология труда и организационная психология / Э. Кихлер, А. Шротт ; пер. с нем. — Т. 4. — Х. : Изд-во «Гуманитарный Центр», 2004. — 160 с.
4. Harrison E. Frank. Сущность управленческого решения / E. Frank Harrison, Monique A. Pelletier // Бухгалтерская наука. — 2008. — № 11 (53). — С. 13–21.
5. Авдошина З. Разработка управленческих решений в туристических организациях / З. Авдошина // Бухгалтерская наука. — 2008. — № 11 (53). — С. 9–13.
6. Авдошина З. Разработка управленческих решений в туристических организациях (продолжение) / З. Авдошина // Бухгалтерская наука. — 2008. — № 42 (54). — С. 20–24.
7. Барабаш Ю. О. Методы та етапи прийняття управлінських рішень / Ю. О. Барабаш // Економічний вісник Донбасу. — 2008. — № 4 (14). — С. 121–124.
8. Примірне положення про колегію Держводгоспу та БУВР. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.scwm.gov.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=583&Itemid=25.
9. Протокол засідання колегії Держводгоспу від 28.09.2010 р. № 8 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.scwm.gov.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=578&Itemid=25.
10. План роботи колегії Держводгоспу на IV квартал 2010 року : затверджено наказом Держводгоспу від 28.09.2010 р. № 205 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.scwm.gov.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=574&Itemid=25.

Надійшла до редакції 07.02.2011 р.